

ŠAFAŘÍKOVA KNIHOVNA – 150 LET V KNIHOVNĚ NÁRODNÍHO MUZEA

Helga Turková

Šafařík's Library – 150 Years in the National Museum Library

Abstract: The article deals with Šafařík's library and his literary estate, one of the most important wholes of the National Museum Library, which was purchased for twenty thousand Gulden by the Land Committee of the Kingdom of Bohemia on 10 December 1863. After discussions with the Society of the Museum of the Kingdom of Bohemia, the Land Committee decided that these two collections would be deposited in the National Museum Library, where they were moved in 1864. They were gradually catalogued and the loaning of the books was governed by *Instrukce o užívání knihovny Šafaříkovy a jeho literární pozůstalosti pro správu bibliotéky Musea Království Českého* [Instructions on the Use of Šafařík's Library and Literary Estate for the Administration of the Library of the Museum of the Kingdom of Bohemia]. Having been moved to the new building of the National Museum on Wenceslas Square, Šafařík's library was installed, along with Palacký's library, in the place of honour in the middle of the depository. The article further provides an overview of the possibilities to study the library at the Central Library Department and at the Department of Manuscripts and Early Printed Books as well as information on the integrated automated library system KpWin. Attention is drawn to Šafařík's library activities and his relation to books. Šafařík's last wish to preserve the integrity of his collection was fulfilled, except for the transfer of the literary estate to the Museum of Czech Literature in 1953 and the deposition of maps in the State Map Collection in 1952 (now owned by the Faculty of Science, Charles University).

As the historical building is being reconstructed, Šafařík's library has been temporarily moved to the Zbraslav Chateau. Manuscripts and early printed books have been stored under the administration of the Department of Manuscripts and Early Printed Books in the depository in Terezín. The National Museum Library employees have been taking care of Šafařík's library and have been making it accessible to researchers for more than 150 years. They are looking forward to its return to its original place after the reconstruction has been completed.

Keywords: Pavel Josef Šafařík (1795–1861) – Šafařík's stay in Prague in 1833–1861 – professional and library activities – Museum Society Committee – Šafařík's book collection and literary estate (1863–2013) – National Museum Library – Central Library Department – Department of Manuscripts and Early Printed Books

V bohatých knižních sbírkách Knihovny Národního muzea čestné místo zaujímají dvě osobní bibliotéky dvou slavných učenců 19. století – Pavla Josefa Šafaříka (13. 5. 1795 – 26. 6. 1861) a Františka Palackého (14. 6. 1798 – 26. 5. 1876). Z těchto dvou knižních celků je Šafaříkova knihovna větší a byla získána pro Národní muzeum jako první.

Pavel Josef Šafařík potřeboval pro svoji celoživotní vědeckou práci knihy encyklopedického zaměření, ovšem pro svá slovanská studia především shromažďoval knihy z oboru slavistiky. Na rozdíl od svého o tři roky mladšího přítele Františka Palackého neměl Šafařík dostačující finanční zázemí na nákup knih. Přesto byla jeho soukromá knihovna ještě za jeho života pokládána za nejbohatší sbírku slavistické literatury.

Formování knižní sbírky a její převzetí Knihovnou Národního muzea

Šafařík již při působení v Novém Sadě v rakouské Vojvodině, kde se roku 1819 stal ředitelem a pak profesorem pravoslavného gymnázia, zachránil mnoho památek srbské literatury, zvláště z tamních klášterů. Pro potřebný přehled soudobé literatury sbíral bibliografie a soupisy knihoven. Dopisoval si s tehdejšími významnými vědci, zvláště v Rusku, dostával od nich zprávy o nových knihách a studiích.

Pokud nebylo možno knihu získat, žádal je o opis nebo výpisky. Když se roku 1833 přestěhoval z Nového Sadu s rodinou a sbírkou knih i rukopisů do Prahy, do tehdejšího centra slovanských studií, měl poněkud usnadněný přístup k literatuře v pražských knihovnách. Přátelství Palackého a Jungmanna mu pomáhalo při čekání na stálé místo, vlastněční mecenáši mu zajistili podporu pro bádání na dobu pěti let. V té době jeho knihovna (rukopisy, prvotisky, staré tisky, tisky 19. století, mapy, faksimile, přepisy i výpisy) ještě rostla. Později, když přijal místo v Univerzitní knihovně, kde se stal knihovníkem roku 1841 a ředitelem v roce 1848, se už počet knih tak nezvětšoval. Úzkostlivý Šafařík dokonce ani nenakupoval díla z oboru slavistiky pro veřejnou knihovnu, kterou řídil. Obával se nařčení, že preferuje svou specializaci. Úřední práce a také nemoci ho vzdalovaly vědecké činnosti. Byl si však dobře vědom hodnoty své těžce nashromážděné bibliotéky, která představovala jeho jediný hmotný majetek. Ve čtyřicátých letech 19. století v nouzi začal dokonce uvažovat o jejím prodeji. Část rosič odprodal roku 1847 srbskému metropolitovi v Bělehradě. Poté se svou knihovnu snažil zmenšit o polovinu a v roce 1855 část knih zakoupil jeho přítel, moskevský historik Michail Petrovič Pogodin (1800–1875).¹ V dopise Pogodinovi dokonce zvažoval, že by svou knihovnu jednou odkázal do Ruska.

¹ Viz VRCHOTKA, Jaroslav. Šafaříkova knihovna. *Ročenka Univerzitní knihovny v Praze*, 1958. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958, s.23.

Lyturgie. Služebnik. Benátky 1519

Vzácná slavistická díla si však Šafařík ponechal a přál si, aby jeho bibliotéka byla zachována jako celek. Před smrtí ještě uspořádal svou literární pozůstalost i knihovnu, kterou sepsal jeho syn Vojtěch (1831–1902). Šafařík v poslední vůli chtěl, aby jeho knižní sbírka zůstala celistvá, byla umístěna v některé vědecké instituci a mohla tak sloužit jeho pokračovatelům.

Pozůstalé rodině zůstal úkol vyřešit nejlepší možné umístění zděděné knihovny. Vydali proto v soukromém nákladu ve Vídni roku 1862 katalog Šafaříkovy knihovny s dlouhým latinským názvem *Catalogus librorum, incunabulorum, codicum manuseriptorum, chartarum geographicarum, quae olim ad bibliothecam Pauli Iosephi Šafařík pertinebant*, který byl rozdělený do 33 tematických oddílů. Jednání o prodeji knihovny vedl literární historik Josef Jireček (1825–1888), Šafaříkův zeť, manžel jeho dcery Boženy.²

Na nabídku se ozvali někteří zájemci, např. Jihoslované, ale díky zástupcům Zemského výboru království Českého byla cenná knihovna zachráněna pro Čechy. Zemský sněm dne 19. srpna 1863 rozhodl o zakoupení Šafaříkovy knihovny i literární pozůstalosti za dvacet tisíc zlatých. Pro srovnání ceny je možné uvést pět set zlatých, které získala v roce 1861 Barbora Hanková, vdova po prvním muzejním bibliotékaři Václavu Hankovi, za jeho pozůstalost. Kupní smlouvu uzavřel se Šafaříkovými dědici dne 10. prosince 1863 Zemský výbor. Autorské právo po Pavlu Josefu Šafaříkovi

Šafaříkův zápis a podpis na předním přidešti. Knihovna NM, sign. 64 E 4

zůstalo zachováno rodině. Josef Jireček si vymínil právo použít některé nepublikované rukopisy k publikačním účelům na dobu deseti let. Dědicové se ovšem zavázali dodat do Šafaříkovy knihovny jeden výtisk každého díla, který by byl takto vydán.

Při rozhodování Zemského výboru, kam umístit zakoupenou knihovnu s pozůstalostí, se nabízela dvě místa v Praze. Dne 29. září 1863 jednal proto se Společností Musea království Českého a také s Universitní knihovnou, kde Šafařík působil. Zemský výbor chtěl zajistit bezpečné uložení a zpřístupnění badatelům, ale zároveň považoval za nutné, aby bylo trvale zachováno jeho vlastnické právo i v případě změny původního rozhodnutí. Výbor muzejní Společnosti již dne 15. října 1863 na tyto podmínky přistoupil a zavázal se uložit oba celky ve zvláštním oddělení. Zemský výbor rozhodl nakonec ve prospěch muzejní Společnosti.

Na jaře roku 1864 se knihy převážely ve 24 bednách do dnes již neexistujícího Nostického paláce Na příkopě, kde tehdy Muzeum sídlilo. Po převzetí knihovny podle přejímacího protokolu dne 27. dubna byla dne 30. května přejímána i literární pozůstalost.

Bibliotékař Antonín Jaroslav Vrtátka (1815–1892), nástupce Václava Hanky, uložil rukopisy a nejcennější tisky v přízemí levého křídla paláce, v klenuté místnosti, do ohnivzdorných skříní. Brzy začal podle výslovného přání Zemského výboru Šafaříkovy knihy katalogizovat. Na valném shromáždění muzejní Společnosti dne 3. června 1865 byla podle jednatelské zprávy Šafaříkova knihovna již instalována, orazítkována a byl téměř dokončen lístkový katalog tisků. Pokračovalo zpracování rukopisů, starých tisků a archivní pozůstalosti. Pro účely půjčování byla sepsána podrobná *Instrukce o užívání knihovny Šafaříkovy a jeho literární pozůstalosti pro správu bibliotéky Musea Království Českého*, která obsahovala celkem sedmáct paragrafů.³ Na veškerou činnost dohlížel profesor Josef Jireček, vykonavatel poslední vůle. V roce 1875 byl jmenován inspektorem knihovny, vypracoval návrh na změny v organizaci práce v knihovně, který byl přijat. Nicméně vzhledem k rozsáhlým přírůstkům fondů i k malému personálnímu obsazení, se nedařilo soustavně plnit katalogizační práce. Josef Jireček inicioval také *Pravidla o vypůjčování kněh a rukopisův z knihovny Musea království Českého*, schválená dne 13. ledna 1877, která ponechala v platnosti původní *Instrukci o užívání knihovny Šafaříkovy a jeho literární pozůstalosti*, vypracovanou Zemským výborem. Při reorganizaci knihovny

² Tamtéž, s. 23–25.

³ Tamtéž, s. 27–29.

docházelo k diskuzím mezi bibliotekářem Vrtátkem a inspektorem Jirečkem, který měl osobní zájem na Šafaříkově fondu. Po přestěhování českých knih z druhého do prvního patra, byla Šafaříkova knihovna umístěna v prvním výstavním sále a ve vedlejším rukopisném sále byly i Šafaříkovy rukopisy, včetně nejceněnějších jihoslovanských tisků. V mnohých knihách se zachovaly rukopisné dedikace, vpisky a na volných listcích poznámky Šafaříkovou rukou.⁴

Uložení knižní sbírky v budově Národního muzea

Dlouhodobé snahy vedení Muzea o zvětšení výstavních a depozitárních možností, vyvrcholily rozhodnutím o stavbě nového sídla Národního muzea v čele Václavského náměstí, na místě bývalé Koňské brány. Odpovědně se vypracovávaly návrhy pro potřeby knihovny i podle zahraničních zkušeností. Přípravy ke stěhování začaly roku 1890, přemístění velkého počtu sbírek do muzejní novostavby zabralo celý rok. Dne 29. září 1892 bibliotekář Vrtátko ohlásil ukončení stěhování. V tehdy nové budově architekta Josefa Schulze (1840–1917) byla knihovna umístěna ve zvýšeném přízemí. Pro knižní fondy bylo naplánované čtyřpatrové skladiště knih, jehož kovová konstrukce byla považována za nejmodernější u nás. Druhé až čtvrté patro bylo opatřeno skleněnou podlahou. V ústředním prostoru depozitáře ve třetím patře, blízko pracoven i studovny, byly proti sobě umístěny knihovny Šafaříka a Palackého, společně s bustami obou slavných vědců. Sádrová busta Pavla Josefa Šafaříka je odliškem mramorové Šafaříkovy busty z Klementina od sochaře Vicence Pilze (1816–1896) z roku 1864.

Pohled do sálu s knihovnami Palackého a Šafaříka

Fotografie nového interiéru od muzejního adjunkta p. Kavky vyšly v *Pražském illustrovaném kurýru*, v čísle 107 z 18. dubna 1896 s velkým nápisem: „*Knihovny Fr. Palackého a P. J. Šafaříka ve středu bibliotheky Musea království českého v Praze*“.⁵ Doprovodný text zdůrazňoval, že „*vnitřek muzejní bibliotheky není přístupen širšímu obecnstvu*“. Těž v reprezentační publikaci Československé knihovnictví, kterou v Praze roku 1925 redigoval Zdeněk Václav Tobolka, byla otištěna na příloze ke straně 339 fotografie Šafaříkovy knihovny.⁶

V působivém knihovním prostředí, s oknem do Čelakovského sadů, se konaly semináře, přednášky, menší výstavy, exkurze i shromáždění knihovníků při slavnostních příležitostech. Také filmaři a pracovníci televize zde často natáčeli odborné pořady a rozhovory. Během oblíbených Muzejních nocí měli vzácnou možnost prohlídky i návštěvníci Národního muzea. Dočasně zde bývaly umístěny při různých přesunech balíky a krabice knih – a také regály i mobiliář, např. odkaz z ateliéru akad. mal. Ludmily Jiřincové (1912–1994), určený pro zbudování její expozice. Vedle běžného úklidu byly v rámci péče o cenné fondy obě knihovny v roce 2001 odborně vyčištěny firmou Stahl. Všechna okna v hlavním depozitáři byla opatřena bezpečnostními mřížemi. Právě dvě okna ve středu depozitáře, kde byla umístěna Šafaříkova knihovna, získala nejmodernější ochranný stahovací systém. V nedávné době, od léta 2010 do října 2011, prožili stěhování před rekonstrukcí historické muzejní budovy, srovnatelné s tím v letech 1891–1892, i dnešní pracovníci Knihovny Národního muzea. Stěhovali se do vedlejší Nové budovy Národního muzea i na větší vzdálenosti do Terezína, na Zbraslav, ovšem za pomoci stěhovací firmy Stahl. Šafaříkova knihovna byla v roce 2011 přestěhována do dočasného depozitáře na zámku Zbraslav.

Knihovnické zpracování fondu Šafaříkovy knihovny

V souvislosti se zpřístupňováním Šafaříkovy knihovny, původně depozitu Zemského výboru, je třeba zmínit knihovnické zpracování fondu. Knihy byly po převzetí označeny v roce 1865 majetnickým červeným oválným razítkem „*Knihovna Šafaříkova*“ (viz fotopříloha) a heraldickým razítkem „*Museum Regni Bohemiae*“. Drobnější tisky byly označeny literou azbuky (ša) s lvíčkem nad ní. Také literární pozůstalost získala razítko „*Literární pozůstalost Šafaříkova*“, uprostřed s lvíčkem.⁷

Razítko označující Šafaříkovu knižní sbírku. Knihovna NM, sign. 64 E 4

Celkový stav Šafaříkovy knihovny na signaturách 74 a 75 je udáván v počtu **4.055 svazků**. Fond má dva lístkové katalogy; jeden je z roku 1910, kdy Šafaříkovu knihovnu spravoval dr. Josef Volf (1878–1937), pozdější ředitel Knihovny Národního muzea.

Rukopisné katalogizační lístky tisků byly zařazeny do generálního jmenného katalogu Knihovny Národního muzea. Při modernizaci knihovních služeb (oddělení KNM 6)

⁴ Sign. 64, 63.

⁵ *Pražský illustrovaný kurýr*, č. 107, 18. dubna 1896, s. [1-2].

⁶ Československé knihovnictví. Redigoval Zdeněk V. Tobolka. Praha: Československý kompas, 1925, obr. 100, příloha ke s. 339.

⁷ Přednesení jednatele ve valném shromáždění Musea království Českého dne 3. června 1865. *Časopis musea království českého* 39, 1865, sv. 1, s. 88.

Sádrová busta P. J. Šafaříka Vincence Pilze

byl v první etapě tento katalog (do roku 2001) naskenován a vystaven pro badatelské účely na internetu www.nm.cz/Katalogy-a-databaze/. On-line katalog je k dispozici od roku 2002, kdy v dubnu byl zahájen plný provoz integrovaného automatizovaného knihovnického systému KpWin.

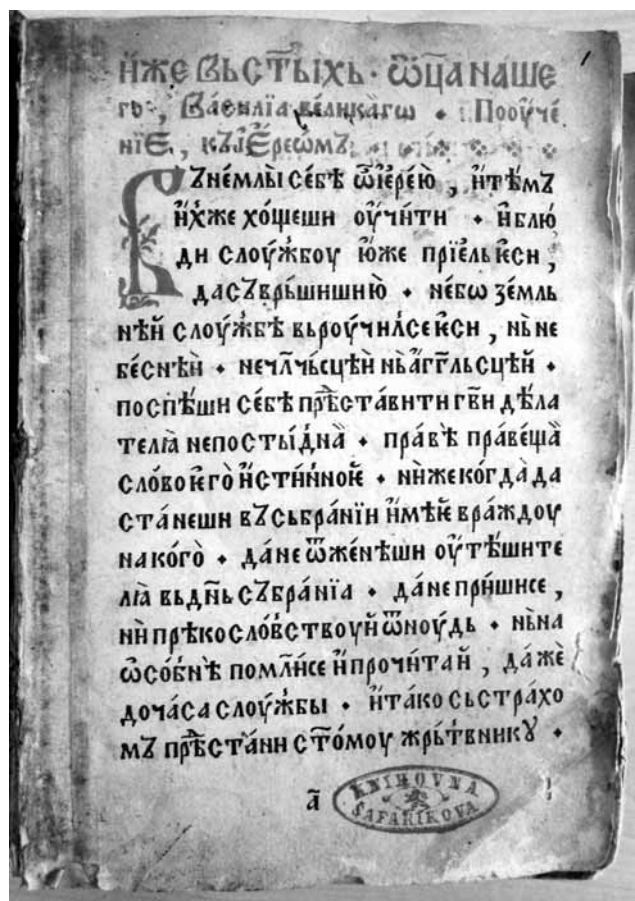
Ke knižní sbírce poskytuje informace kromě listkových katalogů a již zmíněného tištěného katalogu *Catalogus librorum, incunabulorum, codicum manuscriptorum, chartarum geographicarum, quae olim ad bibliothecam Pauli Iosephi Šafařík pertinebant* též katalog rukopisný psaný J. Wegnerem (uložen je v oddělení rukopisů a starých tisků pod signaturou III A 48).

Rukopisy Knihovny Národního muzea byly zpracovány pro samostatný listkový katalog, umístěný v oddělení rukopisů a starých tisků. Badatelům byly rukopisy, včetně Šafaříkových, zpřístupněny již vydáním F. M. Bartošova *Soupisu rukopisů Národního muzea v Praze, sv. I.–II.*, v Praze, 1926–1927 (slavica byla sepsána v druhém svazku, v IX. oddílu). V prvním svazku autor přislíbil, že v předmluvě svazku druhého se bude věnovat dějinám některých knihoven, např. Šafaříkovy, což ale nebylo realizováno. V roce 1957 vydali Josef Vašica a Josef Vajs *Soupis staroslovanských rukopisů Národního muzea v Praze*.⁸ Dr. Marta Vaculínová identifikovala v rukopisném fondu oddělení rukopisů a starých tisků celkem 185 rukopisů z majetku Šafaříka, z toho 69 slovanských, uvedených ve Vašicově a Vajsově *Soupisu*. Řada rukopisů jsou Šafaříkovy autografy.

⁸ Viz seznam použité literatury.

⁹ Viz seznam použité literatury.

¹⁰ Sborník Národního muzea v Praze, řada C, roč. 30, 1985, č. 1–2, 3–4.

Razítko označující Šafaříkovu knižní sbírku. Knihovna NM, sign. 64 E 4

Staré bohémikální a slavistické tisky a některé další staré tisky do roku 1800 z Šafaříkovy knihovny jsou ve správě oddělení rukopisů a starých tisků. Vzácná slavica z učencovy knihovny byla vyčleněna na signaturu 64. Cyrilské a hlaholské tisky této signatury zpracovala v tištěném katalogu Františka Sokolová (katalog obsahuje popis i některých tisků základní knihovny).⁹ Další staré tisky patřící Šafaříkovi se ve fondu však rozptýlily a nacházejí se i na jiných signaturách (jejich identifikace je předmětem dalšího intenzivního průzkumu a zpracování). Postupně budou tyto exempláře uživatelsky zpřístupňovány jak v rámci fondového katalogu starých tisků oddělení rukopisů a starých tisků (KNM 2), tak v rámci databáze PROVENIO (zde by se uživatel měl možnost do budoucna seznámit se s celým knižním fondem Šafaříkovy knihovny, virtuálně opět sjednoceným).

Je nutné zdůraznit, že pracovníci Knihovny Národního muzea, oddělení základní knihovny, které spravuje většinu tisků Šafaříkovy knižní sbírky (sign. 74–75) se již od poloviny osmdesátých let minulého století snažili o vydání tištěného katalogu Šafaříkovy knihovny, v podobě, v jaké vyšel tištěný katalog knihovny Františka Palackého od Jaroslava Vrchotky, Aleny Skwarlové a Květy Makovcové (katalog vyšel roku 1985).¹⁰ Pracovnice oddělení základní knihovny (KNM 1) Alena Kadlecová dokončila rukopisný listkový katalog Šafaříkovy knihovny koncem 80. a začat-

kem 90. let 20. století. Na její snahu navázala Mgr. Alena Skwarlová, bývalá dlouholetá vedoucí oddělení KNM 1, která v letech 2010–2011 zpracovala Šafaříkovu osobní knihovnu v automatizovaném systému KpWin v bázi (online katalog Knihovny NM od roku 2002). Badatelé se zájmem o studium tisků ze Šafaříkovy knihovny mohou hledat jejich záznamy na <http://opac.nm.cz/opacnm/index.php>. Pokud vyberou v rozšířeném vyhledávání v kriteriích „signatura – začíná na – Šafařík“, systém vyhledá všechny dostupné záznamy tisků z tohoto knižního celku. Samostatný Slovanský jmenný lístkový katalog tisků, který není včleněn do generálního jmeného katalogu, byl v první polovině 90. let 20. století vydán na mikrofiších nakladatelstvím Norman Ross v New Yorku. Je také vystaven na internetu v naskenovaném lístkovém katalogu (Generální jmenný katalog Knihovny Národního muzea – Část slovanská do roku 1981).

Přístupnost knih z Šafaříkovy knihovny spravované oddělením základní knihovny (KNM 1) byla z konzervačních důvodů omezena výpůjčním řádem. Knihy jsou poskytovány do studovny pouze v případě, že v Knihovně Národního muzea neexistuje jiný výtisk. Pro vědecké účely je možné prezenční studium ve studovně, za zvláštního dohledu pracovníka oddělení služeb. Díky těmto opatřením jsou svazky Šafaříkovy knihovny zachovány v dobrém stavu. Pochopitelný zájem některých kulturních představitelů Srbské republiky, usilujících např. o výměnu cenných literárních památek, by mohl být vyřešen nejmodernějšími způsoby digitálních kopií.

Zkusíme také zodpovědět otázku, zda Knihovna Národního muzea vyplnila přání Pavla Josefa Šafaříka z jeho poslední vůle. Rozhodně zajistila velkou péči o stav jeho knih, umístění, zpracování i zpřístupnění. Nepodařilo se však zachovat celistvost jeho sbírky, ani se to nemohlo podařit, vzhledem k politické situaci v 50. letech 20. století. Nemyslíme tím pouze rozdělení rukopisů a tisků v rámci dvou oddělení Knihovny Národního muzea (KNM 1 a KNM 2), ale zejména literární pozůstalost a mapy. Literární archiv Knihovny Národního muzea, tedy i Šafaříkova pozůstalost, byl politickým rozhodnutím přesunut roku 1953 do Strahovského kláštera v Praze, kde se stal základem Památníku národního písemnictví, vznikajícího při Ústavu pro českou literaturu ČSAV.¹¹ Mapová sbírka, budovaná v Knihovně Národního muzea od jejího založení, byla roku 1952 deponována ve Státní sbírce mapové, která se udržela do roku 1953. Spolu s ní přešla dne 1. ledna 1954 do nově založené Československé akademie věd, nejprve jako Kabinet karto-

grafie, později byla součástí Geografického ústavu ČSAV. V roce 1993 byl Geografický ústav Akademie věd zrušen a mapová sbírka se navrátila původnímu vlastníkovi – Univerzitě Karlově, Přírodovědecké fakultě v Praze, na Albertově.¹²

Pavel Josef Šafařík – milovník knih a knihovník

Pavel Josef Šafařík knihy miloval. Osvědčil se jako shromazďovatel vlastní knihovny navzdory těžkým existenčním poměrům. O své knížky pečoval příkladně do konce života a zajistil jim důstojný osud. Málo známé je např. to, že svým knížkám i archiváliím pořizoval vlastnoručně ochranné vazby. Dobře se vyrovnal i s úkoly pracovníka a později ředitele Univerzitní knihovny v Praze. V padesátých letech 19. století se mu dokonce podařilo dosáhnout nezávislosti bibliotékaře na akademickém senátě. Jeho zásluhou byly roku 1856 zvýšeny platy všem zaměstnancům Univerzitní knihovny o 100 zlatých, např. bibliotékař pobíral 1.300 zlatých ročně. Platy soukromé muzejní Společnosti byly nižší, např. od roku 1861 byl plat prvního bibliotékaře 1.000 zlatých ročně.¹³

Šafařík pomáhal svými znalostmi i v muzejní knihovně. V letech 1838–1842 byl redaktorem Muzejníku. Radil při evidování knihovny a byl jmenován revizorem. Jeho komise podala dne 4. října 1850 podrobnou zprávu a navrhla pro účely zpracování rozdělit sbírky do tří skupin. První skupinu tvořila knihovna, archiv a sbírka rukopisů. Po revolučním roce 1848 byl Šafařík mezi pěti členy správy ústavu, ovšem za Bachova absolutismu musel i s Palackým muzejní výbor opustit. Později byla však jeho busta od sochaře Emanuela Hallmana umístěna v Pantheonu a deska s jeho jménem na Národním muzeu.

Vzhledem k Šafaříkovým zásluhám se jeho osobností zabývali čtyři ředitelé Knihovny Národního muzea. V roce 1898 publikoval Čeněk Zíbrt *Zápisky P. J. Šafaříka o pracích bibliotéčních a pomůckách bibliotéčního úřednictva*,¹⁴ v roce 1926 napsal Josef Volf studii *Šafařík jako knihovník*,¹⁵ v roce 1940 uvedl Miloslav Novotný v *Lidových novinách* článek o vazbách Šafaříkových knih.¹⁶

Nejvíce se věnoval Šafaříkově knihovně Jaroslav Vrchotka v zasvěcené studii z roku 1959¹⁷; ten také zpracoval v roce 1967 *Dějiny Knihovny Národního muzea v Praze, 1818–1892*.¹⁸

Závěrem musíme vzpomenout všech pracovníků Knihovny Národního muzea, kteří se v průběhu sto padesáti let, v letech 1863–2013, o Šafaříkovu knihovnu a o jeho odkaz pečlivě starali. Těšíme se již nyní na další stěhování Šafaříkovy knihovny, do rekonstruované historické budovy Národního muzea na Václavském náměstí, kde bude důstojnou součástí oslav 200. výročí založení Národního muzea.

¹¹ Rukopisný seznam *Přehled literární pozůstalosti* Pavla Josefa Šafaříka se nachází v Literárním archivu PNP pod sign. 14 M 58.

¹² V odd. rukopisů a starých tisků Knihovny NM se dochoval rukopisný seznam Šafaříkovy mapové sbírky *Seznam map a atlantů*. (sign. X E 19) z roku 1851.

¹³ K Šafaříkově působení v Univerzitní knihovně v letech viz příspěvek Ludmily KUBÁTOVÉ Pavel Josef Šafařík - bibliotékař (13. květen 1795 – 26. červen 1861). *Národní knihovna* 6, 1995, č. 5, s. 165–172, který je v tomto sborníku přetištěný.

¹⁴ Příspěvky ke studiu bibliotéčních soustav a zařízení. *Zápisky P. J. Šafaříka o pracích bibliotéčních a pomůckách bibliotéčního úřednictva*. Podává Čeněk ZÍBRT. Praha, 1898 (zvl. otisk z časopisu *Sběratel*, roč. 3, č. 5–6).

¹⁵ VOLF, Josef. Šafařík jako knihovník. In: Prague, 1926. *Rédigé par Bohuslav Koutník*. Tom 2, Prague, 1929, s. 688–694.

¹⁶ NOVOTNÝ, Miloslav. Papírové vazby. Příklad knihaře – P. J. Šafaříka. Příklad knihaře – P. J. Šafaříka. *Lidové noviny*, roč. 47, č. 633, 18. 12. 193, s. [3].

¹⁷ Viz seznam použité literatury.

¹⁸ Viz seznam použité literatury.

Je třeba poděkovat za cenné informace a pomoc při vzniku této práce dr. Evě Lachmanové, vedoucí oddělení základní knihovny, dr. Martě Vaculínové, vedoucí oddělení rukopisů a starých tisků, dr. Jarmile Kučerové, vedoucí oddělení výměny Knihovny Národního muzea. Dále dr. Lubomíru Sršňovi z Historického muzea za určení autorství Šafaříkovy busty. Odborné redaktorce tohoto sborníku dr. Jaroslavě Kašparové, inspirátorce tohoto článku, ho s díky dedikuji k jejím nedávným kulatým narozeninám.

Seznam použité literatury

BARTOŠ, František Michálek. *Soupis rukopisů Národního muzea v Praze*. Díl. I.–II. Praha: Melantrich, 1926–1927.
 KUBÁTOVÁ, Ludmila. Pavel Josef Šafařík – bibliotékař (13. květen 1795 – 26. červen 1861). *Národní knihovna* 6, 1995, č. 5, s. 165–172.
 NOVOTNÝ, Miloslav. *Knihovna Národního muzea 1818–1948*. Praha: Národní museum, 1948.

Knihovna Národního muzea. Praha: Národní museum, 1959 (1960), s. 40–41.

Ottův slovník naučný. Díl 24. Praha: Jan Otto, 1906, s. 539.
 SKWARLOVÁ, Alena. *Oddělení základní knihovny*. Průvodce. Knihovna Národního muzea. Praha: Národní muzeum, 1999, s. 20–21.

SOKOLOVÁ, Františka. *Cyrilské a hlaholské staré tisky v českých knihovnách*. Katalog ... Praha: Národní knihovna ČR, Slovanská knihovna, 1997.

VAŠICA, Josef – VAJS, Josef. *Soupis staroslovanských rukopisů Národního muzea v Praze*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1957.

VRCHOTKA, Jaroslav. Šafaříkova knihovna. Ročenka Universitní knihovny v Praze, 1958. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958, s. 21–31.

VRCHOTKA, Jaroslav. *Dějiny Knihovny Národního muzea v Praze. 1818–1892*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967.

Titulní list katalogu z r. 1862. Knihovna NM, Obrození 8 C 8

H		H	
1. Gendalié Vita	an 2.	26. Našer. 11. 11. 11. 11. 11. 11.	ms 1.
2. Peignot. Répertoire bibliographique	181	27. Pfeiffer. Vita. 11. 11. 11. 11.	ms 1.
3. Peignot. Curator bibliographique	an 1.	28. Idem général d'un abrégé d'histoire	177
4. Dopp. Histoire d. 11. 11. 11. 11.	183	29. Vitezovich. Histoire	177
5. Hofe. 11. 11. 11. 11.	183	30. Peignot. Annot. d. 11. 11. 11.	ms 1.
6. Volzgi. 11. 11. 11. 11.	an 1.	31. Monbodo. 11. 11. 11. 11.	178
7. Reinhold. 11. 11. 11. 11.	an 1.	32. Libellé. 11. 11. 11. 11.	ms 1.
8. Dopp. 11. 11. 11. 11.	an 1.	33. Kristianovich. 11. 11. 11. 11.	177
9. Spiceman. 11. 11. 11. 11.	187	34. Ricci. 11. 11. 11. 11.	177
10. Alaga. 11. 11. 11. 11.	an 1.	35. Ebers. 11. 11. 11. 11.	188
11. Mettke. 11. 11. 11. 11.	an 1.	36. Bredonjak. 11. 11. 11. 11.	an 1.
12. Schäffer. 11. 11. 11. 11.	an 2.	37. Henze. 11. 11. 11. 11.	ms 1.
13. Lindner. 11. 11. 11. 11.	an 1.	38. Wöllner. 11. 11. 11. 11.	an 1.
14. Friedrich. 11. 11. 11. 11.	an 1.	39. Reddel. 11. 11. 11. 11.	1.
15. Schrottinger. 11. 11. 11. 11.	1.	40. Wählst. 11. 11. 11. 11.	an 1.
16. Wöcher. 11. 11. 11. 11.	an 1.	41. Mutakori. 11. 11. 11. 11.	1.
17. Gecenis. 11. 11. 11. 11.	an 1.	42. Dignacianin. 11. 11. 11. 11.	an 1.
18. Zimmermann. 11. 11. 11. 11.	an 2.	43. Reuse. 11. 11. 11. 11.	3.
19. Wöllner. 11. 11. 11. 11.	an 1.	44. Bock. 11. 11. 11. 11.	an 1.
20. Mohr. 11. 11. 11. 11.	an 1.	45. Andrus. 11. 11. 11. 11.	an 1.
21. Dinter. 11. 11. 11. 11.	an 1.	46. Dittel. 11. 11. 11. 11.	an 1.
22. Weber. 11. 11. 11. 11.	an 1.	47. Kari. 11. 11. 11. 11.	177
23. Pöhl. 11. 11. 11. 11.	an 2.	48. Jagemann. 11. 11. 11. 11.	177
24. Heen. 11. 11. 11. 11.	an 1.	49. Šafařík. 11. 11. 11. 11.	an 5.
25. Rylander. 11. 11. 11. 11.	an 1.	50. Taly. 11. 11. 11. 11.	an 1.

Rukopisný katalog Šafaříkovy knihovny. Knihovna NM, sign. III A 48